

Съдържание

Увод	9
Глава I. Подходи за изследване	11
1.1. Исторически етапи в международните миграции	12
1.2. Исторически поглед към миграционните процеси от и към България..	15
1.3. Митове за миграциите	17
1.4. Дефиниции на завръщането.....	21
Глава II. Теоретични подходи към миграцията и завръщането.....	25
2.1. Таксономия на миграционните теории и изследвания	26
2.2. Неокласически подход към миграциите и завръщането	28
2.3. Нова икономика на трудовата миграция	29
2.4. Модел на отблъскващите и изтеглящи фактори.....	33
2.5. Структурен подход.....	35
2.6. Теория на системата-свят	36
2.7. Транснационализъм	38
2.8. Мрежови теории за миграциите	40
2.9. Социология на миграциите	45
Глава III. Теории на развитието	59
3.1. Таксономия на теориите на развитието	59
3.2. Същност на социално-икономическото развитие	60
3.3. История на теориите на развитието	62
3.4. Социологически теории на развитието или социология на развитието	67
3.5. Културални аспекти на развитието.....	69
3.6. Политически аспекти на развитието	73
3.7. Икономика на развитието.....	75
3.8. Концепции за човешкия капитал	79
3.9. Развитието като свобода: подходът на възможностите	80
3.9.1. Подходът на възможностите	85
Глава IV. Завръщаща се миграция и социално-икономическо развитие	103
4.1. Подходът на възможностите и въздействие на завръщащата се миграция	105

4.2. Аргументите за brain-gain или brain circulation концепцията	107
4.3. Brain gain или спечелването на висококвалифицираните мигранти .	108
4.4. Brain circulation или обмен на знания в миграционните мрежи	110
4.5. Форми на въздействие на завръщащата се миграция върху изпращащата страна.....	112
4.5.1. Положителни аспекти на въздействието на завръщащите се мигранти върху страната на произход.....	113
4.5.2. Негативни аспекти на въздействието на завръщащите се мигранти върху страната на произход.....	120
4.6. Въздействие на завръщащата се миграция върху мигрантите	124
Глава V. Завръщаща се миграция в България и социално-икономическо развитие	133
5.1. Обща характеристика на миграционните процеси в България през последното десетилетие	133
5.2. Данни от Национален статистически институт за завърналите се българи.....	137
5.3. Данни от наблюдение на работната сила за завърналите се българи ..	142
5.4. Данни от представително изследване „Завръщащите се мигранти: сегментация и стратификация на икономическата мобилност“	143
5.5. Завръщане на мигрантите и социално-икономическо развитие: България	145
5.6. Образование и квалификация на завърналите се мигранти.....	147
5.7. Българското образование в чужбина.....	148
5.8. Завръщане и парични трансфери	150
5.9. Завръщане и предприемачество.....	156
5.10. Завръщане и трансфер на идеи и норми	159
5.11. Субективна оценка на завръщането в България.....	160
5.12. Завръщане и пандемия.....	165
5.13. Завръщане и реинтеграция.....	166
Глава VI. Политики за завръщане и реинтеграция на мигрантите.....	173
6.2. Политики на диаспората.....	173
6.3. Ефективност на политиките по реинтеграция	175
Заклучение	187
Използвана литература	191